

37. Teurastamo¹⁾

(Yleinen teurastamo)

Teurastamolautakunta

Kokoonpano ja kokoukset. Kokouksessaan 13 p:nä tammikuuta 1954 kaupunginvaltuusto valitsi teurastamolautakunnan puheenjohtajaksi isännöitsijä J. Mehdon sekä lautakunnan jäseniksi eläinlääkintöneuvos A. G. Backmannin, agronomi U. H. Forssin, tarkastaja S. Koskisen, kauppias M. Käävän, teurastaja Y. A. Pajulan, talousneuvos W. A. Piekkolan, putkiasentaja V. A. Saarelan ja johtaja A. K. Vainion. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa toimi notariaattipäällikkö K.-E. Östensson. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi talousneuvos W. A. Piekkola ja sihteerinä apulaiskaupungin sihtööri A. A. Blomberg kuolemaansa 13. 9. saakka, ja mainitusta päivästä vuoden loppuun taloudenhoitaja K. K. Carlander.

Teurastamolautakunta kokoontui 15 kertaa ja oli sen käsittelemien asiain pykäläluku 146 ja lähetettyjen kirjeiden luku 52.

Lausunnot ym. Lautakunnan kertomusvuonna kaupunginhallitukselle antamista lausunnoista ja esityksistä mainittakoon seuraavat: lausunto kalan säilytysmaksuista syväjäädyttämössä; esitys määrärahan myöntämiseksi syväjäädyttämön kalaosaston säilytyskoppien ja muiden kiinteiden laitteiden rakentamiseksi; esitys syväjäädyttämöä valvovalle eläinlääkärille suoritettavasta palkkiosta; lausunto kiinteän omaisuuden tarkastajien kertomuksesta; esitys eläinlääkärien ja käyttöpäällikön virkojen ja palkkojen järjestelystä; esitys Agrokseen alueen jätteiden polttolaitoksen rakennussuunnitelmasta; esitys määrärahan myöntämiseksi syväjäädyttämössä suoritettavia käyttö- ja erikoistutkimuksia varten; esitys toimitusjohtaja Turusen lähettämisestä virkamatkalle perehtymään uusiin teurastamoihin ja jäädyttämöihin sekä destruktiolaitoksiin Saksassa, Hollannissa, Tanskassa ja Ruotsissa; esitys teurastamon rakennus- ja korjaustöiden suorittamisesta sekä 21. palkkaluokkaan kuuluvien määrärahojen merkitsemistä teurastamolautakunnan käyttöön; lausunto kaupungin laitosten työturvallisuussuunnitelmasta; lausunto Suomen kaupunkiliiton esityksestä teurastamo- ja lihan tarkastamomaksujen yhtenäistämiseksi; esitys komitean asettamiseksi laatimaan teurastamoalueen käyttösuunnitelmaa; lausunto viranhaltijain palkkakysymyksestä; esitys teurastamon läheisyydessä olevien tonttien vuokraamista tai myymistä varten pyydettyjä lausunnoista; esitys komitean asettamiseksi käsittelemään jätteiden polttolaitoksen sijoituspaikkaa ja esitys määrärahan myöntämiseksi ketjukuljettimen ja lisähissin rakentamista varten syväjäädyttämölle.

Muista lausunnoista ja ehdotuksista mainittakoon seuraavat: apulaismojohtaja J. Sjölundin anomus matka-apurahan saamiseksi Pohjoismaiden eläinlääkärien Osloon kongressiin osallistumista varten; konemestari R. Sinisalon matka-apuraha-anomus Hollantiin Grasson tehtaille tehtävää matkaa varten; jaoston perustaminen kanateurastamon vastaista käyttöä suunnittelemaan; rouva M.-L. Malkin anomus saada laskea hyväkseen Suomen Punaisessa Ristissä ja Pieksämäen kauppalassa palvelemaansa aika; järjestyssääntöjaoston ehdotus uusiksi järjestyssäännöiksi ja ehdotus neljän halliapulaisen palkan korottamisesta kahdella palkkaluokalla.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupuegin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamon kertomuksen eripainoksessa.

Kalasadama

Kalasadaman neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi toimitusjohtaja R. H. H. Turunen sekä jäsenenä agronomi U. H. Forss teurastamolautakunnan edustajana, kalastusneuvos F. G. Gottberg edustaen Nylands fiskarförbund -nimistä liittoa, professori T. H. Järvi Suomen Kalastusyhdistyksestä, kauppias N. F. Karlsson edustaen Helsingin kalakauppiaiden yhdistystä, tarkastaja S. Koskinen edustaen vähittäiskuluttajia sekä johtaja A. K. Vainio Helsingin Kalatukkukauppiat nimistä yhdistystä.

Teurastamon toiminta

Henkilökunnassa tapahtuneet muutokset. Viranhaltijoista erosivat seuraavat: laboratorioapulainen I. A. Pärssinen ja lämmittäjämekanikko N. Lahti siirtyen eläkkeelle 1. 4., jälkimmäinen sairauden takia, halliapulainen I. I. Ilkanheimo 30. 4. sekä karjanhoitaja E. Nurminen 14. 6. Laboratorioapulaisen virkaan valittiin 1. 1. 1955 alkaen neiti M. Almila, vt. laboratorioapulaisena toimi neiti M. Holm 1. 4. — 31. 8. välisenä aikana, tp. toimistoapulaisena neiti M.-L. Ylä-Suutari 7. 5. — 31. 8. välisen ajan, tp. tarkastuseläinlääkärinä eläinlääkäri K. Varila 15. 6. — 15. 8. välisen ajan ja eläinlääkäri U. Kauppi 15.—22. 11., tp. toimistoapulaisena toimi neiti T. Luukkonen 10.—31. 12.

Vuosilomasijaiset. Toimistoapulaisten vuosilomasijaisina toimivat rouva P. Kauppien aikana 17. 5. — 31. 8. ja neiti T. Luukkonen 24. 5.—31. 8. välisen ajan sekä konemestarin vuosilomasijaisena konemestari V. Mahkonen 1. 5.—21. 7. välisen ajan.

Teurastusosastot. Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa jäljempänä mainitut määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös vv:n 1950—1953 luvut.

	1950	1951	1952	1953	1954
Sonneja ja härkiä	4 973	4 921	4 403	3 719	4 877
Lehmiä	13 497	14 927	15 949	13 972	13 712
Hiehoja ja isoja vasikoita	22 284	21 687	18 088	17 374	17 550
Pikkuvasikoita	7 397	5 861	5 245	5 614	5 248
Lampaita ja vuohia	18 648	10 789	9 300	8 067	7 142
Sikoja yli 50 kg	25 673	26 727	26 551	25 832	42 685
Sikoja alle 50 kg	860	856	466	350	1 563
Hevosia	2 295	2 438	2 713	2 298	1 031
Yhteensä	95 627	88 206	82 715	77 226	93 808

Edelläluetellut v:n 1954 ruhot vastasivat 7 680 902 kg lihaa, josta 45.8 % oli nautakarjan, 1.3 % lampaan, 50.1 % sian ja porsaan sekä 2.8 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi taulukosta n:o VIII. Tarkastuksissa määrättiin erikoiskäsiteltäviksi 1 sonnin, 29 lehmän ja 8 ison vasikan ruhoa, kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhon osia,		Kaikkiaan, kg
	kpl	kg	kpl	kg	
Sonneja	—	—	6	28	28
Lehmiä	48	6 707	52	914	7 621
Hiehoja ja isoja vasikoita	24	1 107	18	171	1 278
Pikkuvasikoita	25	349	1	1	350
Lampaita	12	142	10	22	164
Sikoja yli 50 kg	163	7 879	632	2 332	10 211
Sikoja alle 50 kg	2	70	—	—	70
Hevosia	7	1 893	5	59	1 952
Yhteensä	281	18 147	724	3 527	21 674

Sitäpaitsi hylättiin kaikkiaan 32 092 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 53 766 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse kuten allaolevasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse	Rautateitse	Kaikkiaan
Raavaita	17 595	23 792	41 387
Lampaita ja vuohia	4 006	3 136	7 142
Sikoja	39 629	4 619	44 248
Hevosia	607	424	1 031
Yhteensä	61 837	31 971	93 808

Karjatallien käyttö. Kaikkiaan oli yötä talleissa 51 538 eläintä eli 54.9 % kaikista teuras-eläimistä. Raavaita oli talleissa 18 578 kpl eli 44.9 %, lampaita 3 815 kpl 53.4 %, hevosia 484 kpl 47.0 % ja sikoja 28 661 kpl 64.8 %.

Rehujen käyttö. Kaikkiaan käytettiin vuoden aikana 70 451 kg heiniä sekä 24 239 kg perunoita ja kaurajauhoja.

Suolipesimössä puhdistettiin suolia ja mahoja seuraavasti: raavasten 36 139 kpl, sikojen ja hevosten 45 117 kpl, pikkuvasikoiden ja lampaiden 12 390 kpl eli yhteensä 93 646 kpl, 162 sian ja hevosen suolet hylättiin.

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu, kpl	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja,		Luonnonvikoja,	
		I lk	II lk	III lk	kpl	%	kpl	%
Tammikuu	2 140	1 882	258	—	24	1.12	34	200
Helmikuu	2 070	1 869	201	—	16	0.77	43	142
Maaliskuu	2 487	2 296	189	2	20	0.80	47	124
Huhtikuu	2 435	2 279	146	10	13	0.53	57	86
Toukokuu	2 483	2 361	113	9	30	1.21	19	73
Kesäkuu	3 230	3 039	180	11	45	1.39	30	116
Heinäkuu	3 673	3 536	137	—	30	0.82	19	88
Elokuu	4 586	4 375	211	—	65	1.42	32	114
Syyskuu	4 308	3 911	396	1	45	1.04	44	308
Lokakuu	3 340	2 926	412	2	39	1.17	33	342
Marraskuu	3 742	3 129	609	4	29	0.77	47	537
Joulukuu	2 604	2 102	494	8	23	0.88	39	440
Yhteensä	37 098	33 705	3 346	47	379	1.02	444 ¹⁾	2 570

Lisäksi tarkastettiin seuraava määrä maalaisvuotia:

	Tarkastettu, kpl	Leimattu, kpl			Hylättyjä, Kuivia,	
		I lk	II lk	III lk	kpl	kpl
Tammikuu	349	288	57	4	1	—
Helmikuu	121	107	11	3	—	—
Maaliskuu	244	219	22	3	1	—
Huhtikuu	289	266	22	1	—	2
Toukokuu	207	173	31	3	2	9
Kesäkuu	280	248	30	2	—	1
Heinäkuu	182	155	21	6	—	1
Elokuu	177	153	22	2	—	—
Syyskuu	211	177	31	3	—	—
Lokakuu	221	169	50	2	—	—
Marraskuu	195	164	29	2	—	—
Joulukuu	221	185	34	2	1	—
Yhteensä	2 697	2 304	360	33	5	13

¹⁾ Teurastustavasta johtuen 444 uskonnollisten menojen mukaan teurastettua eläimen vuotaa merkittiin II luokkaan.

Lihantarkastamot. Helsingin I lihan tarkastamossa teurastamolla ja Helsingin II:ssa Malmilla tarkastettiin kertomusvuoden aikana 3 033 467 kg lihaa, keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat 73 940 kg:aan paloitetua lihaa ja seuraavassa mainittuihin ruholajeihin; vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1953 vastaavat luvut:

	1953	1954
	Ruhoja, kpl	Ruhoja, kpl
Sonneja.....	297	249
Lehmiä	9 585	8 152
Hiehoja ja isoja vasikoita	16 254	13 465
Pikkuvasikoita	18 448	15 661
Lampaita ja vuohia	13 639	12 228
Sikoja ja porsaita	7 203	6 893
Hevosia	644	476
Yhteensä	66 070	57 124

Tarkastusten johdosta erikoiskäsiteltiin sonneja, lehmiä sekä hiehoja ja isoja vasikoita 1 kpl kutakin, kun taas seuraava määrä ruhoja ja ruhonosia hylättiin:

	Hylättyjä kokoruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan,
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Sonneja	—	—	6	39	39
Lehmiä	153	24 952	61	1 122	26 074
Hiehoja ja isoja vasikoita	173	7 916	50	296	8 212
Pikkuvasikoita	449	7 036	90	553	7 589
Lampaita	36	396	28	57	453
Sikoja yli 50 kg	58	3 422	199	1 348	4 770
Sikoja alle 50 kg	2	50	2	58	108
Hevosia	30	7 184	6	361	7 545
Kanoja	—	43	—	—	43
Yhteensä	901	50 999	442	3 834	54 833

Sitäpaitsi hylättiin paloitetua lihaa 724 kg ja elimiä 54 919 kg, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 110 476 kg. Tarkastusten jakautuminen eri kuukausille erikseen Helsingin I:ssä ja II lihan tarkastamossa ilmenee eripainoksen taulukosta n:o VIII.

Tukkumyyntihallin, jäähdyttämöjen ja syväjäähdyttämön sekä eri laitteiden käyttö

Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöjä ja syväjäähdyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Eloäk.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Tukkumyyntihallissa myytiin:													
Raavaita kpl	4 211	3 857	4 468	4 050	3 352	3 395	2 582	3 676	4 288	4 760	5 360	4 316	48 315
Isoja vasikoita »	3 426	3 573	4 398	5 497	4 552	4 771	3 384	5 944	5 943	5 914	5 796	6 199	59 397
Pikkuvasikoita »	1 299	1 318	1 964	2 848	2 146	1 612	960	1 184	1 251	1 447	1 547	1 300	18 876
Lampaita »	2 023	2 254	2 613	2 298	2 053	1 215	1 821	5 751	6 724	6 295	5 360	2 569	40 976
Sikoja »	4 870	5 467	6 910	6 791	5 744	5 298	3 930	6 102	6 906	7 513	8 938	9 610	78 079
Hevosia »	186	247	232	111	58	97	44	101	152	168	262	157	1 815
Poroja »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8
Yhteensä kpl	16 015	16 716	20 585	21 595	17 905	16 388	12 721	22 758	25 264	26 097	27 263	24 159	247 466
Muuta tavaraa, kg	68 084	51 990	63 920	56 986	51 184	44 798	38 019	59 148	75 547	66 222	70 607	60 674	707 179

Kilogrammoiksi muunnettuina muuttuvat edelläolevat numerot seuraaviksi:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	1 349 826	Toukokuu	1 293 772	Syyskuu	1 663 495
Helmikuu	1 330 528	Kesäkuu	1 267 009	Lokakuu	1 725 613
Maaliskuu	1 592 534	Heinäkuu	1 201 776	Marraskuu	1 937 170
Huhtikuu	1 555 673	Elokuu	1 450 542	Joulukuu	1 709 970

Koko vuosi 18 077 908

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin: ¹⁾													
Raavaita	8 205	8 945	8 373	5 806	7 817	7 309	5 566	6 441	8 169	10 074	11 176	9 279	97 160
Isoja vasikoita »	4 455	4 291	6 448	5 858	5 929	6 942	5 111	8 792	8 388	6 198	5 999	5 597	74 008
Pikkuvasikoita »	1 260	1 362	2 205	2 514	3 270	2 476	1 130	1 322	1 229	1 385	1 450	1 570	21 173
Lampaita	1 308	2 044	2 414	1 458	3 250	1 375	2 460	3 918	3 683	4 576	3 174	1 490	31 150
Sikoja	16 000	12 808	16 413	8 374	9 587	10 427	9 460	10 622	9 628	12 674	12 408	13 610	142 011
Hevosia	484	826	750	451	208	297	149	216	319	398	477	574	5 149
Yhteensä	31 712	30 276	36 603	24 461	30 061	28 826	23 876	31 311	31 416	35 305	34 684	32 120	370 651
Muuta tavaraa, kg	78 375	46 020	71 377	74 730	83 893	71 120	49 635	49 305	50 275	48 160	47 150	74 250	744 290

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Syväjäädäyttämössä säilytettiin:													
Metsänriistaa, ka- noja ym. siipi- karjaa	600	178	1 565	3 470	3 239	4 193	4 279	7 238	11 519	6 884	7 139	7 876	58 180
Lihaa	292	11 603	2 639	62 340	34 448	10 501	36 326	77 568	61 644	62 408	98 463	100 901	559 133
Muuta tavaraa, ku- ten marjoja, vi- hanneksia, jääte- lää ym.	14	2 020	66	18 138	5 408	8 928	16 881	18 892	24 767	15 843	3 582	4 893	119 432
Kalaa	—	—	—	18 043	132 013	67 073	12 293	10 996	9 358	53 547	23 499	25 427	352 249
Voita ja margariini.	—	—	—	—	—	1 064 861	426 910 ²⁾	78 500	—	—	—	—	1 570 271
Metsästäjäkopeissa	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	25 000
Yhteensä	906	13 801	4 270	101 991	175 108	1 555 556	496 689	193 194	107 288	138 682	132 683	139 097	2 684 265

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureita ym. laitteita käytettiin seuraavaa muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita	1 656	1 655	2 084	1 803	1 406	1 274	1 255	1 316	1 567	2 131	2 437	2 011	20 595
Isoja vasikoita »	1 407	1 755	1 959	3 055	2 296	2 400	1 810	2 643	2 892	3 090	2 698	3 425	29 430
Pikkuvasikoita »	138	165	412	767	466	328	217	276	287	401	407	253	4 117
Lampaita	1 020	987	1 337	1 133	1 243	793	1 288	2 637	3 378	3 688	3 590	1 597	22 691
Sikoja	2 524	2 714	2 682	2 526	1 894	1 719	1 480	1 907	1 851	2 309	3 135	3 901	28 642
Hevosia	20	42	35	8	1	16	2	10	28	48	65	45	320
Yhteensä	6 765	7 318	8 509	9 292	7 306	6 530	6 052	8 789	10 003	11 667	12 332	11 232	105 795
Muuta tavaraa, kg	10 123	8 179	9 773	12 719	13 060	10 554	14 967	24 507	25 788	19 912	18 038	16 005	183 625

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruhomäärää. — ²⁾ 199 410 kg voita vanhan syväjäädäyttämön os. 10:ssä.

Edellämainittu lihamäärä oli kilogrammoissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	521 226	Toukokuu	479 894	Syyskuu	577 113
Helmikuu	547 780	Kesäkuu	444 328	Lokakuu	690 146
Maaliskuu	623 299	Heinäkuu	386 918	Marraskuu	776 080
Huhtikuu	624 283	Elokuu	499 319	Joulukuu.....	747 472
					Koko vuosi 6 917 858

Lihantarkastamosta suoraan vietiin tukkumyyntihallia käyttämättä 107 raavaan, 4 164 pikkuvasikan, 168 lampaan, 199 sian ja 8 hevosen ruhoa. Lisäksi vietiin tarkastamosta suoraan 52 870 kg paloitetua lihaa.

Lihanhinnoittelu. Hinnoitellun lihan korkein ja alin hinta eri hintaryhmissä kunakin kuukautena ilmenee eripainoksen taulukosta n:o IV.

Helsingin lihankulutus ilmenee eripainoksen taulukosta n:o VII.

Laboratorio. Vuoden kuluessa tehtiin laboratoriossa 257 täydellistä bakteriologista tutkimusta keittokokeineen ja ph-määrittelyksineen, 274 pienempää bakteriologista, bakterioskopista ja histologista tutkimusta, 975 keittokoetta ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta, 25 sekalaista tutkimusta sekä 44 248 sianruhoja koskevia triikiinikoita.

Täydellisiä koko ruhoja koskevia bakteriologisia tutkimuksia valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Eläinlajit	Eläinten luku	Bakteeripitoisuus			Keittokokeen tulos			Toimenpide	
		Ruunsaasti	Vähän	Bakteeritonta	Voimakas vieras haju	Heikko vieras haju	Ei vierasta hajua	Hylättyjen luku	Hyväksyttyjen luku
Raavaita	113	24	68	21	41	31	41	48	65
Hiehoja ja isoja vasikoita	29	8	16	5	15	5	9	18	11
Pikkuvaskoita	15	4	11	—	6	4	5	10	5
Lampaita	4	—	1	3	—	1	3	—	4
Sikoja	85	18	42	25	17	18	50	25	60
Hevosia	11	—	9	2	4	—	7	4	7
Yhteensä		257	54	147	56	83	59	115	152

Tutkituista ruhoista oli 146 teurastusosastosta ja 111 lihan tarkastamosta, mikä on 0.17 % kaikista teurastamossa teurastetuista ja tarkastetuista ruhoista.

Tutkituista ruhoista hylättiin 40.9 %. Hylkäämisen syynä oli 22 tapauksessa bakteeripitoisuus, 55 tapauksessa keittokokeessa todettu vieras haju tai liian korkea ph-luku ja 23 tapauksessa sekä bakteeripitoisuus että vieras haju tai liian korkea ph-luku, 5 tapauksessa ratkaisivat hylkäämisen patologisanatomiset muutokset.

Määritettyjä verenmyrkytyksiä todettiin 12 lehmässä, joista 11 oli aiheutunut kolibakteereista ja 1 diplokokeista, 2 isossa vasikassa aiheutunut kolibakteereista, 5 pikuvaskassa, joista 3 oli aiheutunut kolibakteereista ja 2 diplokokeista, sekä 11 siassa, joista 9 oli aiheutunut sikaruusubakteereista ja 2 streptokokeista.

Tutkittaviksi otettiin mm. seuraavista syistä: verenmyrkytyksen merkkejä 43 tapaus, hätäteurastus 32, utaretulehdus 27, muutoksia maksassa 26, sikaruusu 18, munuaistulehdus 17, vatsakalvontulehdus 10, luunmurtumia 9, suolitulehdus 9, keuhkotulehdus 7, traumaattinen sydänpussintulehdus 7, emätintulehdus 6 ja imusolmuketulehdus (lymphogranuloma) 5 tapaus.

Pienemmät bakteriologiset ja bakterioskopiset tutkimukset. Pernaruttokokeita suoritettiin 29, ne olivat kaikki kielteisiä; tuberkuloosikokeita suoritettiin 149, näistä 119 eli 79.9 % oli myönteisiä. Kaikki tuberkuloosikokeet koskivat sikoja ja olivat ne teurastusosastosta.

Histologisia tutkimuksia oli kaikkiaan 18 ja tuloksista mainittakoon: lymphadenoma 4, neurinoma 1, sarcoma 1, aktinomycoma 1, maksasirroosi 1, infektio 1, rasvarapheetumat 2, pneumonia catarrhalis 1 ja endothelioma 1.

Trikiinejä todettiin 1 siassa 2. 9., mikä oli ensimmäinen tapaus teurastamon historiassa.

Keittokokeet ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta:

Eläinlajit	Eläinten luku	Tulos			Toimenpide	
		++ Voimakas vieras haju	+ Heikko vieras haju	— Ei vie- rasta hajua	Hylät- tyjen luku	Hyväk- syttyjen luku
Raavaita	287	78	94	115	78	209
Hiehoja ja isoja vasikoita	140	75	31	34	75	65
Pikkuvasikoita	15	5	2	8	5	10
Lampaita	16	6	2	8	6	10
Sikoja ja porsaita	495	—	—	—	—	—
Karjuja	(144)	12	57	75	12	132
Salakarjuja	(275)	5	84	186	5	270
Muita	(76)	23	14	39	23	53
Hevosia	21	5	8	8	5	16
Yhteensä	974	209	292	473	209	765

Tutkituista ruhoista oli 497 teurastusosastosta ja 477 lihan tarkastamosta. Tutkimusten perusteella hylättiin 209 ruhoa eli 21.5 % koko tarkastetusta määrästä. Tutkimusten syistä mainittakoon seuraavat: karjuja ja salakarjuja 419 kpl, maksarapheetumia 114, vieras väri 75, pakkoteurastus 59, vieras haju 51, synnytysvikoja 40, keltatauti 34, pullistauti 25, luunmurtumia ja ruhjevammoja 21, utaretulehdus 21, munuaistauteja 15, puutostauti 14, traumaattinen sydänpussintulehdus 14 ja maksasirroosi 11 kpl.

Tarkastuseläinlääkärin toteamat taudit ja niistä johtuneet toimenpiteet käyvät selville eripainoksen taulukosta n:o I.

Matorakkulataudin (Cysticercus inermis) esiintymistä valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

61 tapausta oli teurastusosastosta ja 9 lihan tarkastamosta. Nautoja oli 43 ja hiehoja ja isoja vasikoita 27. Ainoastaan yksi rakkula löytyi 56 tapauksessa ja useampia rakkuloita 14 tapauksessa; eläviä matoja löytyi 42 tapauksessa ja ainoastaan kuolleita 28 tapauksessa; matoja löytyi ainoastaan päästä 45 tapauksessa, ainoastaan sydäimestä 19 ja useamista paikoista 6 tapauksessa.

Nystyrätautia (Tuberculosis) ei vuoden aikana todettu ainoassakaan nautaeläimessä. Sioissa tavattiin muutoksia 13 tapauksessa ainoastaan nielurauhasissa, 104 tapauksessa ainoastaan suolirauhasissa ja 2 tapauksessa sekä nielu- että suolirauhasissa.

Matorakkula- (Cysticercus inermis) ja *nystyrätauti (Tuberculosis)* esiintyivät v. 1938 ja vv. 1947—54 seuraavasti:

Vuosi	Cysticercus inermis		Tuberculosis		Sikojen	
	Nautojen luku	%	Nautojen luku	%	luku	%
1938	264	0.41	—	—	227	0.72
1947	42	0.12	—	—	25	0.09
1948	55	0.16	—	—	32	0.11
1949	45	0.09	—	—	37	0.06
1950	62	0.11	5	0.01	30	0.09
1951	59	0.09	3	0.01	23	0.06
1952	64	0.10	2	0.00	24	0.07
1953	57	0.08	1	0.00	52	0.16
1954	70	0.12	—	—	119	0.23

Sairasosasto. Sairasosastolla teurastettiin tai obdusoitiin 42 eläintä, nimittäin 5 lehmää, 8 isoa vasikkaa, 7 pikkuvasikkaa, 3 lammasta, 16 sikaa ja 3 hevosta. Kuoleman tai sairauden syiksi ei todettu tarttuvia tauteja.

Käyttöosasto. Konekeskus käsitti konehallin, korjauspajan, jäätehtaan varastoinen sekä kellarikerroksessa olevat aineiden ja voiteluöljyn varastot. Jäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten oli konehallissa kaksi turbojäähdytyskoneetta à 240 000 ly/t — $8^{\circ}\text{C}+25^{\circ}$, syväjäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten kaksi turbojäähdytyskoneetta à 100 000 ly/t— $18^{\circ}\text{C}+25^{\circ}$ Ctarpeellisine apukoneineen sekä kirkkaan jään valmistuslaitos, jonka vuorokautinen valmistusmäärä on 400 kpl 25 kg:n painoista jääkuutiota. Jäähdytyshuoneiden lämpötilojen ja ilman kosteuden tarkkailua varten oli konehalliin sijoitettu kaukolämpömittarit. Jäähdytyskoneiden I—IV käyttöaika oli kertomusvuonna: I:n 329 t. 35 min., II:n 2 756 t. 42 min. ja IV:n 3 077 t. 7 min. eli yhteensä 6 163 t. 24 min.

Klorcalsiumia käytettiin I jäähdytysosastossa 12 964 kg ja II jäähdytysosastossa 40 394 kg, yhteensä 53 358 kg. Jäätä valmistettiin 935 400 kg.

Lämpökeskus. Eri rakennusten lämmittämistä varten sekä tarvittavan lämpimän veden valmistamiseksi oli kaksi Babcock & Wilcox vesiputkikattilaa à 190 m², yhteensä 380 m² 10 kg:n työpaineella, varustettuna 160 m²:n suuruisella savukaasu-etulämmittäjällä sekä koneellisella hiilensyöttölaitteella (ketjuarinalla). Toinen kattila oli varustettu nykyään puulämmitykseen soveltuvalla tulipesällä. Kattilalaitos ei ollut kertomusvuoden aikana käytännössä, sillä teurastamo sai tarvitsemansa lämpöenergian kaukojohdon välityksellä Suvilahden voimalaitokselta.

Höyryn osto ja kulutuksen jakaantuminen. Sähkölaitokselta ostettiin höyryä 10 291,53 tonnia hintaan 10 247 014 mk. Höyryn kulutus jakaantui kertomusvuonna eri osastoille seuraavasti: teurastamo 8 795,71 tonnia, syväjäähdyttämö 1 044,6 tonnia sekä maidontarkastamo 451,22 tonnia.

Vedenkulutus. Kaupungin vesijohtolaitokselta tulevan veden kulutus kuutiometreissá jakaantui eri osastoille seuraavasti:

	m ³		m ³
Lämpökeskus	—	Suuren karjan talli	923
Lämminvesi	24 557	Pienen karjan talli	1 080
Jäähdytyskoneet	4 865	Lantala	854
Hallintorakennus	2 006	Viemäriveden puhdistamo	176
Jätehdas	2 882	Karjavaunujen puhdistamo	190
Tukkuhalli ja kellari	2 846	Lihavaunujen puhdistamo	287
Jäähdytyshuoneet	408	Kanateurastamo	508
Sikateurastamo ja laboratorio	12 817	Kesänavetta	3 307
Suolipesimö	19 850	Pihojen kastelu	—
Mahojen tyhjennys	79 002	Vuotavarasto	421
Suuren karjan teurastamo	8 577	Syväjäähdyttämö	19 223
Lihantarkastamo	222	Autopesimö	2 386
Saniteettiteurastamo	284	Maidontarkastamo	4 081
		Yhteensä	191 752

Rautatievaunupesimöt. Teurastamolle kuuluu sinne saapuvien liha- ja karjavaunujen puhdistus ja desinfiointi. Vuoden aikana puhdistettiin karjavaunuja 938 kpl ja liha-vaunuja 327 kpl, yhteensä 1 265 kpl. Lämpimän veden kulutus oli 434 m³ ja kylmän veden 477 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saatiin Helsingin kaupungin sähkölaitokselta 5 250 voltin suurjännitteisenä teurastamon omalle muuntoasemalle, jossa jännite alennettiin 500, 380/220 ja 220/127 jännitteiseksi. 500 voltin jännitteistä virtaa käytettiin teurastamon jäähdytyskoneiden moottoreissa ja 220/127 voltin jännitteistä pienemmissä moottoreissa, tuulettajissa ja valaistuksessa, ollen lamppujännite 127 voltia. Syväjäähdyttämön käyttöjännite oli 380/220 voltia.

Sähkövirtaa ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta 1 503 460 kWh, jonka kulutus jakaantui eri osastoille seuraavasti: teurastamossa voimavirtaa 892 771 kWh ja valaistusvirtaa 123 451 kWh, yhteensä 1 016 222 kWh; syväjäähdyttämössä voimavirtaa

406 680 kWh ja valaistusvirtaa 26 480 kWh, yhteensä 433 160 kWh. Muunto- ja jakeluhäviöt olivat teurastamossa 37 116 kWh ja syväjäähdyttämössä 16 962 kWh.

Syväjäähdyttämön jäähdytyskoneiden käyttöajat v. 1954 ilmenevät seuraavasta:

Kuukausi	Jäähdytyskoneet olivat käynnissä												Sähkön kulutus, kWh
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Yhteensä	
	t u n t i a												
Tammikuu	29	32	55	125	129	2	10	23	10	8	—	423	10 600
Helmikuu	55	20	106	139	116	8	41	33	12	15	—	545	10 800
Maaliskuu	11	12	51	126	113	—	—	—	15	20	5	353	10 400
Huhtikuu.....	—	—	54	176	248	—	—	—	—	—	—	478	15 200
Toukokuu	10	23	237	378	310	—	261	214	—	—	—	1 433	52 200
Kesäkuu	34	186	373	412	412	—	155	22	—	—	1	1 595	57 800
Heinäkuu.....	167	61	443	386	420	—	—	—	—	—	—	1 477	50 000
Elokuu	175	341	459	460	447	—	—	—	—	—	4	1 886	56 400
Syyskuu	162	315	350	349	315	—	—	—	—	—	66	1 557	43 800
Lokakuu	34	262	349	364	279	—	—	21	—	—	73	1 382	38 600
Marraskuu	67	223	353	339	156	—	—	—	—	—	16	1 154	29 800
Joulukuu	—	2	260	115	273	—	—	30	65	—	—	745	23 800
Yhteensä	744	1 477	3 090	3 369	3 218	10	467	343	102	43	165	13 028	399 400

Kalasatama. Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kaikkiaan 9 901 296 kg, josta suolaista silliä tuotiin 3 421 934 kg ja tuoretta silakkaa 3 721 988 kg. Kalan tuonti kuukausittain, lähetyspaikkakunnittain ja kuljetustavan mukaan ilmenee eripainoksen taulukoista V ja VI. Seuraavat luvut valaisevat kalasataman toimintaa:

Kuukausi	Säilytetty- tavaraa jäähdyt- tämössä, kg ¹⁾	Jäähdy- tyskone käynyt, t. ja min.	K u l u t u s							
			Sähkövirtaa			Polttoaineita		Vettä, m³	Voitelu- öljyä, kg	Ammo- niakkia, kg
			Valoa, kWt	Voi- maa, kWt	Yh- teensä, kWt	Hal- koja, m³	Kok- sia, tn.			
Tammikuu	192 921	19.10	190	543	733	1	2	289	—	—
Helmikuu	301 844	6.55	79	49	128	1	1.5	219	—	—
Maaliskuu	258 825	37.30	53	275	328	1	1.5	348	1	—
Huhtikuu	204 012	65.00	42	472	514	0.5	0.5	411	5	20
Toukokuu	372 136	242.10	38	1 750	1 788	—	0.5	1 115	1	—
Kesäkuu	324 211	233.25	42	1 807	1 849	—	—	1 811	2	—
Heinäkuu	292 475	443.30	48	4 252	4 300	—	—	3 356	2	—
Elokuu	252 996	275.45	45	2 115	2 160	—	0.5	1 980	2	—
Syyskuu	188 585	166.40	47	1 295	1 342	—	0.5	1 429	—	—
Lokakuu	236 294	114.15	52	738	790	0.5	1	723	1	—
Marraskuu	305 813	73.10	74	360	434	1	1	581	—	—
Joulukuu	269 425	60.00	107	443	550	1	1.5	556	2	—
Yhteensä	3 199 537	1 737.30	817	14 099	14 916	6	10.5	12 818	16	20

Jäähdyttämössä säilytetystä tavarasta oli kalaa 2 986 557 kg ja muuta tavaraa 212 980 kg.

Tulot ja menot. Tuloja oli kertomusvuonna talousarvion mukaan arvioitu kertyvän 137 804 990 mk, josta teurastamon tuloja 134 757 480 mk ja kalasataman tuloja 2 954 960 mk. Tilien mukaan nousivat tulot 137 481 513 mk:aan, josta teurastamon tuloja 134 804 990 mk ja 2 676 523 mk kalasataman tuloja. Tulot olivat siten teurastamon osalta 47 510 mk arvioituja suuremmat ja kalasataman osalta 278 437 mk arvioituja pienemmät. Kokonaisuudessaan olivat tulot 230 927 mk arvioitua pienemmät.

Eri tuloerät ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää.

Tuloerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Ylitulot (+) vajaus (—), mk
Teurastusosasto	33 000 000	33 437 381	+ 437 381
Lihantarkastamot	11 250 000	8 576 715	— 2 673 285
Tukkumyyntihalli	14 000 000	14 109 231	+ 109 231
Kuljetusratojen ym. laitteiden käyttö	9 000 000	10 185 539	+ 1 185 539
Jäähdyttämöt	51 000 000	52 934 052	+ 1 934 052
Muut tulot	19 214 880	17 961 235	— 1 253 645
Luontoisetujen korvaukset	247 560	277 360	+ 29 800
Yhteensä	137 712 440	137 481 513	— 230 927

Prosenttilaskelma, josta ilmenee vv:n 1950—54 eri tuloryhmien osuus kokonaistulosta:

Tuloerä	1950	1951	1952	1953	1954
Teurastusosasto	32.9	30.5	29.9	26.4	24.4
Lihantarkastamot	9.7	9.8	10.2	9.6	6.3
Tukkumyyntihalli	12.9	12.8	14.1	13.6	10.3
Kuljetusradat	5.1	4.7	6.1	9.3	7.4
Jäähdyttämöt	25.6	25.6	25.3	22.2	38.6
Muut tulot	13.6	16.4	14.1	18.6	12.8
Luontoisetujen korvaukset	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Menot. Kaupungin v:n 1954 talousarvioon merkittiin teurastamoa varten määrärahoja yhteensä 122 852 348 mk, johon kertomusvuonna myönnettiin ylitysoikeuksia ja lisämäärärahoja yhteensä 2 050 000 mk, mistä käytettiin 98 265 947 mk. Lisäksi myönnettiin siirtomäärärahana syväjäähdyttämön kaluston hankintaan 1 658 323 mk, mistä käytettiin 1 657 574 mk. Säästö 749 mk sekä syväjäähdyttämön kokeiluihin 200 000 mk, mistä käytettiin 83 289 mk. Säästö 116 711 mk. Eri menoeriin jakautuivat määrärahat seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion määräraha, mk	Lisämäärä- rahat ja yli- tysoikeudet, mk	Käytetty tilien mukaan, mk	Säästö (+) ylitys (—), mk
Palkkiot	190 500	—	179 275	+ 11 225
Vakinaiset viranhaltijat	28 397 960	—	26 357 720	+ 2 040 240
Tilapäiset viranhaltijat	6 134 400	—	5 734 135	+ 400 265
Vuosilomasijaiset	489 370	—	358 696	+ 130 674
Muut palkkamenot.....	6 580 760	1 500 000	8 073 611	+ 7 149
Vuokra	7 719 098	—	7 719 098	—
Lämpö	19 016 550	—	9 412 109	+ 9 604 441
Valaistus	1 502 750	—	1 290 556	+ 212 194
Hylkyliha	500 000	200 000	669 163	+ 30 837
Vedenkulutus	4 781 960	—	3 803 327	+ 978 633
Puhtaanapito	8 106 000	—	6 499 756	+ 1 606 244
Painatus ja sidonta	1 000 000	—	985 399	+ 14 601
Tarverahat	1 256 000	—	1 001 749	+ 254 251
Vaatteiden pesu	300 000	—	239 234	+ 60 766
Koneiden, työkalujen, työvaat- teiden ja kaluston hankinta	3 000 000	—	2 996 973	+ 3 027
Yleisten laitteiden kunnossapito	5 949 000	—	4 599 818	+ 1 349 182
Tapaturmavakuutusmaksut	500 000	—	303 115	+ 196 885
Käyttövoima	16 203 000	—	8 900 198	+ 7 302 802
Rehut ja kuivikkeet	725 000	100 000	728 429	+ 96 571
Tarveaineet	1 500 000	250 000	1 575 846	+ 174 154
Rakennusten, teiden ja ratojen korjaus ja kunnossapito	9 000 000	—	6 837 740	+ 2 162 260
Yhteensä	122 852 348	2 050 000	98 265 947	+ 26 636 401

Vuoden vaihteessa 1954/55 oli teurastamon varastossa koksia 5 tonnia eli 31 500 mk:n arvosta ja koivuhalkoja 2 m³ eli 3 700 mk:n arvosta sekä klorcalsiumia 21 120 kg eli 386 496 mk:n arvosta. Varaston arvo oli yhteensä 421 696 mk.

Selvemmän kuvan saamiseksi kokonaismenot on allaolevassa yhdistelmässä jaoiteltu pääryhmiinsä, minkä lisäksi menoerien osuudesta kokonaismenoihin on tehty prosenttilaskelma:

	1953	1954	1952	1953	1954
	K o k o n a i s m ä ä r ä,				
Menoerä	mk	mk	%	%	%
Palkkausmenot	46 067 329	46 937 568	46.7	44.5	47.8
Palkkiot	206 050	179 275	0.2	0.2	0.2
Vakinaiset viranhaltijat	28 035 596	26 357 720	27.1	27.1	26.8
Tilapäiset viranhaltijat	5 168 954	5 734 135	0.5	5.0	5.8
Vuosilomasijaiset	288 540	358 696	0.3	0.3	0.4
Muut palkkamenot	5 616 030	8 073 611	10.8	5.4	8.2
Puhtaanapito	6 752 159	6 234 131	7.8	6.5	6.4
Vuokra	7 719 098	7 719 098	7.5	7.5	7.8
Käyttökustannukset	27 100 506	24 982 036	28.2	26.2	25.4
Lämpö	13 788 987	9 412 109	16.8	13.3	9.6
Valaistus	1 024 387	1 290 556	1.1	1.0	1.3
Vedenkulutus	3 230 464	3 803 327	2.1	3.1	3.9
Käyttövoima	7 452 610	8 900 198	6.2	7.2	9.0
Tarveaineet	1 604 058	1 575 846	2.0	1.6	1.6
Kunnossapitokustannukset	18 106 781	14 434 531	13.8	17.5	14.7
Koneiden, työkalujen, työvaatteiden ja kaluston hankinta	4 505 677	2 996 973	1.8	4.3	3.0
Yleisten laitteiden kunnossapito	5 036 000	4 599 818	6.1	4.9	4.7
Rakennusten, teiden ja rantojen korjaus ja kunnossapito	8 565 104	6 837 740	5.9	8.3	7.0
Muut kustannukset	4 539 092	4 192 714	3.8	4.3	4.3
Hylkylihan korvaus	491 463	669 163	0.5	0.5	0.7
Painatus ja sidonta	963 012	985 399	0.9	0.9	1.0
Tarverahat	1 025 676	1 001 749	0.8	1.0	1.0
Vaatteiden pesu	236 748	239 234	0.2	0.2	0.2
Tapaturmavakuutusmaksut	365 633	303 115	0.3	0.3	0.3
Rehut ja kuivikkeet	1 021 001	728 429	0.8	1.0	0.8
Puhtaanapito	435 559	265 625	0.3	0.4	0.3
Menot yhteensä	103 532 806	98 265 947	100.0	100.0	100.0
Tulot yhteensä	95 352 747	137 481 513			
Vajaus (—) Ylitys (+)	— 8 180 059	+ 39 215 566			